

A 1601/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 13-00143-1

Udvalgsforslag om skolens markering af børns rettigheder

1. Utskottets förslag

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at arrangere og gennemføre én fælles skoledag (den 20. november 2014), hvor alle skoler i Norden markerer 25-året for FNs Børnekonvention med henblik på at eleverne lærer om rettigheder, demokrati og medborgerskab i et børneperspektiv. Dagen bør gentages én gang årligt efterfølgende for at bevare fokus på børnerettigheder også fremadrettet

at arrangere en nordisk konference om lighed for og med børn i Norden. Konferencens sigte skulle være at få input til, hvordan man bedst inddrager sårbare børn i beslutningsprocesser. Immigrantbørn, fattige børn, børn med handicaps, børn af alkoholiserede forældre osv. har også krav på at blive hørt. Hvordan sikrer vi det?

at – i samarbejde med Nordisk Råd – arrangere og gennemføre et børne- og ungdomsparlament i alle parlamenterne i Norden på én og samme dag (f.eks. den 20. november 2014), hvor børnene indtager parlamentet og diskuterer relevante temaer i et børne-, demokrati- og rettighedsperspektiv

at udvikle en nordisk app om børnerettigheder, som kan anvendes både af børnene selv og som undervisningsmateriale på skolerne

at initiere og gennemføre et udviklingsarbejde i de nordiske lande, hvor *hearings*/ungeråd for og med børn sættes i spidsen for arbejdet med henblik på at videreudvikle og forny det officielle nordiske samarbejde i overensstemmelse med børn og unge og deres rettigheder, ideer og ønsker

at gennemføre ovennævnte initiativer under hensyntagen til de i betænkningen anførte synspunkter – og gerne i et samarbejde

med UNICEF, der har en nordisk *task-force*/netværksgruppe på tværs af de nordiske lande, som har særlig ekspertise inden for de nævnte forslag til initiativer

Nordisk Råd

2. Baggrund

Næste år i 2014 kan ikke bare de nordiske lande, men også lande over hele verden, fejre 25-års-jubilæum for børns rettigheder og medbestemmelse: FNs Børnekonvention fylder 25 år. Dagen for jubilæet er den 20. november 2014.

De nordiske statsministre har valgt emnet: "De unges Norden" som topmøde-emne for dette års session i Nordisk Råd. Det er flot. Mange fremskridt er opnået siden konventionen blev vedtaget. Ifølge de fleste curriculums inden for undervisning i de nordiske lande, skal skoler og lærere undervise i demokrati, medborgerskab og børns rettigheder, og der findes flere NGO'er som særligt advokerer for dette udover, at de generelt varetager børns interesser. Børnetelefon og børnegrupper er velkendte tiltag, som direkte kan hjælpe børn, der står i en svær familie- og livssituation.

Endelig laver UNICEF et stort arbejde. Organisationen har nedsat børnepaneler for at høre børn og sætte dem direkte i spidsen for et udviklingsarbejde. UNICEF advokerer for børns rettigheder og har eksempelvis startet et nyt projekt op om 'rettighedsskoler' – projektet hedder *Rights Respecting School*. Disse skoler kan allerede nu påvise gode resultater, idet eleverne, der er med i rettighedsskole-projektet, trives langt bedre samtidig med, at deres faglige niveau er forbedret. Der findes flere gode eksempler, hvor børn høres og er repræsenteret som ligestillede medborgere.

3. Utskottets synpunkter

Trods de gode initiativer og eksempler, mener Kultur- og Uddannelsesudvalget, at der netop nu er det rigtige momentum til at gøre mere for at sikre og forbedre børnenes rettigheder. Det er beviseligt, at når børn opnår kendskab til deres egne rettigheder, så betyder det øget resiliens hos børnene. Et eksempel kunne være, at når NGO'er holder workshops for og med børn og lytter til børnene, så stiger underretningerne til kommunerne om overgreb mod børn kraftigt efterfølgende. Børnene bliver bevidste om deres ret og muligheder, og melder mere åbent ud om deres problemer til f.eks. børnetelefonen. Denne resiliens betyder, at børnene klarer sig bedre både i skole og i forhold til det omgivende samfund. I alle de nordiske lande, er der enighed om, at skolerne skal undervise eleverne i deres rettigheder. Det sker dog meget tilfældigt. Lærere underviser sjældent i hverken menneskerettigheder eller børnerettigheder og den undervisning, der foregår, er ofte meget tilfældig. Mange tænker måske, at Børnekonventionen kun er relevant i tredje verdens lande. Men her i Norden er der fortsat meget vi kan gøre. Vi voksne: politikere, beslutningstagere, lærere, og andre relevante aktører, kan vælge at se børnene som rettighedsbærere på lige fod med voksne, dog med den tilføjelse, at børn har ekstra brug for beskyttelse.

Børn bør således ses som aktive medborgere og høres bedre i anliggender, der berører deres liv. Ikke først når de bliver 18 år. Der er for sent. Faktum er, at valgdeltagelsen er faldende her i Norden. De unge melder sig ikke ind i politiske partier, og demokratiet er derfor under pres. Kultur- og Uddannelsesudvalget mener derfor, at det er på høje tid, at fokus rettes mod de unge selv. Der findes allerede som nævnt i regi af UNICEF, rettighedsskoler, der forbedrer elevernes velbefindende, trivsel og ikke mindst det faglige niveau. Udvalget mener, at dette arbejde ikke kan overlades udelukkende til organisationer som UNICEF. Kultur- og Uddannelsesudvalget i Nordisk Råd vil gerne opfordre de nordiske regeringer til

A 1601/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 13-00143-1

at gå mere direkte ind i dette arbejde. De nordiske lande kan arbejde langt mere målrettet med børns rettigheder.

I Norden har vi en lang historisk tradition for emner, som demokrati, fredsforskning, konfliktløsning og menneskerettigheder. Men i mange skoler kan elevernes trivsel stadig forbedres væsentligt. Der er fortsat problemer med eksklusion, mobning, og elever, der ikke er en del af fællesskabet, med konsekvenser som mistrivsel og elever, der præsterer dårligt fagligt set. Det kan vi ikke tillade i Norden. Det har vi ikke råd til.

Kultur -og Uddannelsesudvalget mener, at 25-året for børns rettigheder bør markeres i alle de nordiske lande – samtidigt. Det ville være en naturlig lejlighed, hvor hele Norden kunne markere, at børnene er ligeværdige medborgere, der har krav på at blive hørt, lyttet til og indgå på lige fod med de voksne i beslutningsprocesser. Børnene vil rigtig gerne. De tager ejerskab, når de bliver inddraget. Men det er en stor udfordring at løse denne opgave til fulde. For at give børn plads, skal de voksne være forberedt på at afgive magt. De voksne skal være indstillet på at lytte til børn og anse dem for at være ligeværdige samarbejdspartnere. Der er mange mulige initiativer.

Udvalget vil gerne foreslå, at de nordiske parlamenter kunne arrangere én fælles dag for ungdomsparlament, hvor de unge indtager alle parlamenterne rundt i Norden på én og samme dag, f.eks. den 20. november. De nordiske regeringer kunne videre beslutte, at indføre én fælles dag på alle skoler overalt i Norden, første gang den 20. november 2014, for at markere 25-året for børnekonventionen og dermed det vigtige fokus på demokrati, medborgerskab og rettigheder – i et børneperspektiv. Eleverne skal opleve skolen som en velfungerende og meningsfuld institution, som inkluderer alle. FN's Børnekonvention er ikke noget der bare skal håndhæves i tredje verdens lande langt fra Norden. Vi har en politisk forpligtelse til at skabe fokus og forbedre børnenes vilkår – men det skal være på børnenes egne præmisser.

4. Konklusion

På baggrund af ovenstående foreslår , at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at arrangere og gennemføre én fælles skoledag (den 20. november 2014), hvor alle skoler i Norden markerer 25-året for FNs Børnekonvention med henblik på at eleverne lærer om rettigheder, demokrati og medborgerskab i et børneperspektiv. Dagen bør gentages én gang årligt efterfølgende for at bevare fokus på børnerettigheder også fremadrettet

at arrangere en nordisk konference om lighed for og med børn i Norden. Konferencens sigte skulle være at få input til, hvordan man bedst inddrager sårbare børn i beslutningsprocesser. Immigrantbørn, fattige børn, børn med handicaps, børn af alkoholiserede forældre osv. har også krav på at blive hørt. Hvordan sikrer vi det?

at – i samarbejde med Nordisk Råd – arrangere og gennemføre et børne- og ungdomsparlament i alle parlamenterne i Norden på én og samme dag (f.eks. den 20. november 2014), hvor børnene indtager parlamentet og diskuterer relevante temaer i et børne-, demokrati- og rettighedsperspektiv

at udvikle en nordisk app om børnerettigheder, som kan anvendes både af børnene selv og som undervisningsmateriale på skolerne

Nordisk Råd

A 1601/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 13-00143-1

at initiere og gennemføre et udviklingsarbejde i de nordiske lande, hvor *hearings*/ungeråd for og med børn sættes i spidsen for arbejdet med henblik på at videreudvikle og forny det officielle nordiske samarbejde i overensstemmelse med børn og unge og deres rettigheder, ideer og ønsker

at gennemføre ovennævnte initiativer under hensyntagen til de i betænkningen anførte synspunkter – og gerne i et samarbejde med UNICEF, der har en nordisk *task-force*/netværksgruppe på tværs af de nordiske lande, som har særlig ekspertise inden for de nævnte forslag til initiativer

Nordisk Råd

A 1601/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 13-00143-1

Oslo den 29. oktober

Anu Urpalainen (saml)

Göran Montan (M), formand

Harry Jansson (ÅC)

Ingebjørg Godskesen (FrP)

Jorodd Asphjell (A)

Karen Ellemann (V)

Kristen Touborg (SF)

Liselott Blixt (DF)

Rasmus Lynghøj (S)

Róbert Marshall (Björt framtíð)

Svein Harberg (H)

Valgerður Gunnarsdóttir (Sj.)